

בכורות לה

משה שווערד

The Chevras Daf HaYomi of the BM of KGH is planning to attend the Siyum HaShas together.

Akiva Fogel has graciously accepted the task of coordinating reservations.

Please email the number of tickets you will (or expect to) need (men and women, broken down separately) to the following email address Repicha1@yahoo.com (only).

Tickets are for you, the members of the Chevras Daf HaYomi of the BM of KGH, and the members of your immediate family.

1. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בכור בהמה טהורה סימן שיג סעיף ג

אם אמרו לעובדת כוכבים המשרתת בבית יהודי, על הבכור, שאין לאוכלו בלא מום, והלכה וחתכה אזנו, חשוב לדעת ואין שוחטין אותו עליו, ה מפני שעובדת כוכבים זו כיוונה להתירו, וגם האומרים לה שאינו נאכל בלא מום כיוונו לכך שתטיל בו מום.

2. ש"ך יורה דעה סימן שיג

ה מפני שהעובדת כוכבים זאת כוונה כו' - פירש הב"ח דכיון דהעובדת כוכבים משרתת בבית עליה מוטל לשרת לבעל הבית בכל מה שהוא הנאתו וטובתו של בעה"ב א"כ מסתמא לא נתכוונה אלא להתיר וגם האומרים לה נתכוונו לכך דאל"כ כיון שיודעים שודאי תעשה כן א"כ היה להם ליהרר שלא יאמרו כדברים האלה לפני העובדת כוכבים ומדלא נזהרו אלמא דכל כוונתם לא היתה באמירה זו לפני העובדת כוכבים המשרתת אלא כדי שתטיל בו מום:

3. ספר איזהו מקומן

וצריכא דאי אשמעינן עובד כוכבים דלא אתי למיסרך אבל קטן דאתי למיסרך אימא לא וכו':

בענין אמירה לנוכרי בשאר איסורין, והאם קיל מגרמא:

הרא"ש בכ"מ (פ"ו סי' ז') רוצה להוכיח

ממתני' דאיכא איסור אמירה לנוכרי אף

בשאר איסורין, ודלא כדעת הראב"ד. ותוס'

רעק"א כמשניות כאן הניח בצ"ע אמאי לא

אמרינן בסוגיין צריכותא פשוטה, דאי

אשמעינן נוכרי הוי"א דמקילין לפי דאפילו

אומר בפירוש לנוכרי הוא רק מדרבנן.

דאמירה לנוכרי קיל מגרמא, משא"כ קטן

דאסור לומר לו מדאורייתא דאין מאכילין

לקטן איסור בידים, ואי אשמעינן בקטן הוא

דאסרינן בכורות האחרים דנתכוונו הקטנים

להתירן כיון שלדעת הגדול הוי מדאורייתא,

משא"כ בנוכרי דאף אם אומר לו בפירוש הוי

מדרבנן.

4. ספר יד בנימין

ברש"י ד"ה דאי אשמעי' עכו"ס כו' משום
 דליכא למימר אחי האי עכו"ס למיסקרן
 ללמד להטיל מום בקדשים דקירכי' דעכו"ס
 לא איכפת לן וכו' עכ"ל. /משמע מלשון רש"י
 שהעכו"ס מלווה על איסור הטלת מום, ותמה
 ע"ז בתוי"ט היכן מצינו שהעכו"ס מלווה על
 זה הא אינו מו' מלווה של בני נח, וכ'
 דיכולים לפרש דקירכא לאו מידי משום שאינו
 איסור לגבי' אצל פרש"י עכ"פ ז"ע.

ועי' נס' "ראשית זיכורים" שכ' דאולי י"ל
 דהאיסור גבי ז"נ הוא משום ליחא דגזל
 דכשמטיל מום בזכור הרי הוא מוזק להקדש
 ומוזק לא עדיף מגזלן כמש"כ הי"ש"ס סו"ס
 הכונס, ואף דבירושלמי ר"פ הנוקין נתמעט
 מוזק הקדש מתשלומין מ"מ איסורא איכא

5. הערות מהרב אלישיב

קנס במטיל מום בבכור
 איכא דאמרי אמר רב פפא וכו'. ופסק הרמב"ן כלישנא בתרא דמתירין גם
 לאחר רדיפה וכתב הרא"ש דלא ידענא טעמא מאי דבשל תורה הוא וספיקו לחומרא
 ואפשר דהיינו טעמא דאע"ג דאיסור הטלת מום הוי מדאורייתא אבל מה שאינו נאכל
 באותו מום הוי מדרבנן. וכתב הרעק"א דלכאורה בנדון ספק בכור שנשאר ביד ישראל

6. ספר איזהו מקומן

לחומרא כיון שעיקרו דאורייתא כגון בזמן
 הבית.
 והנה הא דנקט רי"א חבר בפשיטות שבזמן
 הזה הוא מדרבנן גרידא - כן איתא בתוס'
 לעיל לג: (ד"ה בעל מוס), אמנם יעוי' בדברינו
 שם שבדעת הרמב"ם נתלבטו המפרשים.
 וראה שי למורא כאן.

ובהגהות רי"א חבר על הרא"ש תמה הרי
 איסור הטלת מום בזמן הזה הוי מדרבנן.
 וא"כ הוי ספיקא דרבנן לגמרי. וכתב דאפשר
 שנקט הרא"ש שהיה ראוי שיהא ספיקו

7. ספר איזהו מקומן

רועים כהנים אינן נאמנין:
 סיבת חשד הכהנים, והאם חשודין רק בזמן
 הזה או גם בזמן המקדש?
 א. מהרי"ט אלגוי (אות מ"ז סק"ז) נסתפק אם
 הא דכהנים חשודים להטיל מום בבכור הוא
 דוקא בזמן הזה לפי שאינו בר הקרבה, וגם
 יש טורח גדול לטפל בו עד שיפול בו מום.
 או גם בזמן המקדש דהגם שיכול להקריבו
 ולאוכלו מ"מ יש לו פסידא קצת בהקרבת
 האימורין, וגם דאינו נאכל אלא לכהנים, וגם
 אי אפשר למוכרו לאחרים - עי' בדבריו שדך
 בזה בהרחבה להוכיח לכאן ולכאן.

• עיין ביד דוד

8. הערות מהרב אלישיב

הרגיל אצל מוהל שאינו ת"ח ונודמן לו מוהל ת"ח וכן במת"כ

מימר אמר לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי. החכם צבי [ע'] כתב לדון באדם שהיה רגיל ליתן למול את בניו לאחד שאינו ת"ח [וזכה בו כמכירי כהונה], ושוב נולד לו בן ונודמן לו כהן ת"ח אי שרי לשנות ממכירי כהונה לצורבא מרבנן. וכתב להוכיח מסוגיא דכן דהכא בכהן הרועה הרי לא פסיקא ליה תנא דאיירי דוקא בבכור ראשון הנולד בעדרו אלא אפילו בבכור שני, ואת הראשון כבר נתן לרועה כהן, וא"כ אמאי אמרין הכא מימר אמר לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי הרי חזינן דכבר נתן לו פעם אחת אלא הכי פירושו אף שרגיל בעה"ב ליתן בכורו לרועה שלו שהוא כהן מ"מ לא פסיקא ליה מילתא לכהן רועה שודאי שוב יתן לו עד שבשביל כך יטיל מום בקדשים, דמימר אמר אפשר דמיוזמן ליה צורבא מרבנן ויהיב ליה ונמצא הרועה חוטא ולא לו ולעולם אין אדם חוטא א"כ ברי לו שהוא לעצמו, וכאן אף שבעה"ב רגיל ליתן בכורותיו לכהן רועה זה מותר לו לשנות וליתנם לצורבא מרבנן דמיוזמן ליה ולהכי לא סמכא דעתיה דרועה למיעבד איסורא ש"מ דמותר לשנות מכירי כהונה שהוא עם הארץ וליתן לצורבא מרבנן.

9. שו"ע יורה דעה - סימן שיז

(א) **הכהנים** חשודים להטיל מום בבכור. אפילו אם הוא חכם ויושב בישיבה, אם עשה דבר שנראה כמערים, כגון שנתן לבכור שעורים בסל בענין שכשיבא לאכלם נפגם שפתו או כיוצא בזה, אין לשחטו על אותו המום. (ולפיכך כל מום שראוי לבא בידו אדם, אין שוחטין אותו עליו, עד שיעידו שמעצמו נפל בו). (טור):

(ב) כל המומין הראויים לבא בידו אדם, נאמן הרועה עליהם לומר: מאליהם נפלו ולא נעשו בכונה, וישחט עליהם. במה דברים אמורים, כשהיה הרועה **ישראל** והבכור ביד בכהן; אבל אם היה הרועה **כהן** והבכור עדיין הוא ביד בעליו הישראל, הרי זה אינו נאמן. וחושדין אותו שמא הוא הטיל בו כדי שיתננו לו. (וי"א דרועה כהן נאמן על בכור של ישראל, ויש להקל) (טור בשם הרא"ש והרמב"ן):

(ג) כהן שהעיד לכהן אחר שמום זה מאליו נפל, נאמן, ואין חוששין להם שמא הם גומלים זה את זה:

10. הגרי"ז על מסכת בכורות דף לה ע/ב

בגמ' אלא ספק בכור לר"מ מי מעיד עליו וכו' והתנן שהיה ר"י וכו', וצ"ע דהא אפשר לאוקמי במום דאין צריך להעיד, דהא רש"י הלא פירש במשנה דדוקא מומין הראויין לבוא בידו אדם צריך להעיד, אבל מומין שאין ראויין לבוא בידו אדם אין צריך להעיד, וצ"ע:

11. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בכור בהמה טהורה סימן סעיה ה

עד שהעיד מפי עד אחר שמום זה נפל שלא לדעת, נאמן. אפילו אישה נאמנת לומר: בפני נפל מום זה מאליו, וישחט עליו.

• עיין בבאר הגולה-דהמקור מכאן, דרק אשתו אינה נאמנת-אולם אשה סתמה נאמנת

ספק בכור אי מחוייב הכהן לקבלו

שם. והנה בספק בכור ורוצה לתת לכהן מספק אפילו שאינו מחוייב. פסק הרמ"א [ש"ו ס"ד] דאפילו ספק בכור צריך הכהן לקבלו מיד ישראל הנותן לו, ורק אין כופין את הכהן לקבלו, אבל מחוייב הוא לקבלו. והנה בזמנינו מתעוררים הרבה שאלות בספק בת לוי, ויש רוב שהוא ישראל, וכבר פסק הצמח צדק הקדמון דאע"פ דהרוב קובע שחייב כיון דברוב א"א להוציא ממון פטור, והשתא אם בא ורוצה לתת מספק הסברא אומרת דזה מתנה בעלמא, כיון דהמע"ה ופטור, מ"מ חזינא דגם בספק שם בכור עליו, היכא שאינו רוצה בדין חזקת ממון לקבוע דהמע"ה ויש בכוחו להטיל דין שם בכורה על ספק זה, אפילו שמה"ד פטור, ואין לחלק דשאני ספק בכור בהמה טהורה דגם בספק יש כל מיני דיני איסור עליהם מספק, משא"כ בספק פדיון הבן דמ"מ לגבי דין הממון שניהם שויים לפטור, ואעפ"כ חזינא דיש חלות דין בכורה עליו גם בספק לחייבו לקחת. וה"נ מסתבר דבפדיון הבן אם רוצה ליתן מספק יש ע"ז שם פדיון הבן [מספק].

רבנן לא יפקיעו נאמנות המפורשת בתורה

והכתיב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. ולכאורה תמוה מאי פריך מדבר המפורש בתורה להא דר"מ והא ר"מ לא גזר עליהם לפוסלם אלא מדרבנן. דאילו מדאורייתא לא נפסלו כלל, ומאי פריך עליו מקרא. והנה הגר"ש קלוגר [בחכמת שלמה או"ח סו"ס תקפ"ח] וכן בשי למורא כאן רצו ליישב עפ"י דעת הט"ז דפירש לגבי שופר דלא גזרו לאסור שופר ביו"ט ראשון של ר"ה ומשום גזירת מתקן כלי שיר דלא הפקיעו חכמים דבר המפורש בתורה, ואילו באו לגזור אכל ר"ה נמצאו מפקיעים לגמרי מצות תקיעת שופר שהוא מפורש בקרא. ואין בכחם להפקיע דבר המפורש בפסוק. וה"נ דכיון דמפורש דעל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע ואתה בא להפקיע נאמנותם לפוסלם, נמצא דדין חכמים הוא נגד דבר המפורש בתורה, וזה לא עשו.

ולכאורה תמוה הוא דאינו דומה כלל דודאי בשופר שרצו חכמים לגזור משום שמא יתקן כלי שיר וכו', ודאי לא גזרו נגד מקום המפורש בתורה, שכן יתקעו, אבל בגזרון דידן שזה שאלה של מציאות ואפילו אמרה תורה דעל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע, וקאתי ר"מ ואמר דכהיום חזינא דחשודים הם וכי קאמר דהתורה התירה חשודים לדבר, ובודאי לא דיברה תורה דעל פיהם יהיה אלא כשהם אינם חשודים, ודבר זה לא מיקרי נגד דבר המפורש בתורה אלא נראה דכיון דמבואר לקמן דכלום חלקת בין חבר לע"ה והיינו דגם החבר הוא בכלל הפסול עדות על המום דכבר תיקנו על כולם הא הוה נגד המפורש בתורה לר"מ, דא"כ הפקיעו נאמנות גם במה שהתורה אמרה שכן נאמנים. ומקשה הגמ' שפיר.